

SIGDAL KOMMUNE
Borgestubakken 2
3350 PRESTFOSS

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ellen Nitter-Hauge, 22003552

Klager på ekstraordinær båndtvang i Sigdal kommune

Sammendrag: Statsforvalteren anbefaler kommunen å sende forskrift om ekstraordinær båndtvang vedtatt i år på høring med tanke på fremtidige ekstraordinære situasjoner.

Vi viser til oversendelse 23.03.23 av klager på Sigdal kommune sitt vedtak 25. januar i år, om å innføre ekstraordinær båndtvang i hele kommunen.

Vi siterer fra oversendelsesbrevet:

«Det er mottatt to skriftlige klager på innføring av ekstraordinær båndtvang (vedlegg 3 og 7). Begge klagene dreier seg om at de mener det er et for inngripende vedtak å innføre ekstraordinær båndtvang i hele kommunen. Dette begrunnes med at de mener høyfjellet ikke er leveområde for elg, hjort eller rådyr, og at kommunen i så måte ikke kan innføre båndtvang av hensyn til viltet i disse områdene. Konkret bes det om at båndtvangen begrenses enten ved tregrensen eller x antall meter over havet. Det vises til andre kommuner som har satt slike avgrensninger som Tinn, Røros og Gausdal kommuner.»

Kommunen har vurdert klagen slik:

«Etter en helhetlig vurdering er det kommet fram til at ekstraordinær båndtvang opprettholdes i hele kommunen, og det gjøres ikke unntak for høyfjellsområdene. Dette baseres på hjorteviltets leveområder, inkludert villrein, og for å gjøre det enkelt for hundeeiere å forholde seg til lokale bestemmelser selv om man krysser kommunegrenser.»

Statsforvalterens vurdering:

Kommunen har etter hundeloven § 6 andre ledd bokstav f) myndighet til å vedta forskrift om utvidet båndtvang når «ekstraordinære forhold» gjør båndtvang «påkrevd» for å «beskytte viltet».

Bestemmelsen tar særlig sikte på situasjoner med mye løssnø, og var tidligere en del av viltlovens bestemmelser. Båndtvangen «må opphøre straks forholdene tilsier det», jf. 6 tredje ledd tredje punktum.

Klageadgangen til Statsforvalteren etter hundeloven § 6 tredje ledd siste punktum, skal medvirke til at kommunene ikke innfører båndtvang etter bokstav f) utover det som er nødvendig.

Det sentrale spørsmålet i saken er om det var nødvendig å innføre båndtvang oppe på høyfjellet. Et vilkår for å utvide tiden for båndtvang, er at båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor viltet som man ønsker å beskytte, faktisk har sitt leveområde.

Kommunen vedtok forskriften for å beskytte hjorteviltet, men gir klagerne medhold i at elg, hjort og rådyr trekker nedover når snømengdene blir store, og dermed ikke har sitt leveområde på høyfjellet. Vi siterer fra kommunens saksfremlegg:

«Elg, hjort og rådyr har ikke sitt naturlige leveområde i høyfjellet, selv om de kan observeres også der. Dersom det er veldig mye løs snø trekker de til de områdene der det er mindre snø og lettere å komme seg fram, slik at de bruker minst mulig energi. En del av kommunens fjellområder er derimot ikke veldig store i utstrekning, og vi mener det vil bli feil å innføre båndtvangen så skjematisk som ved å sette en grense på x antall meter over havet, hvor en ekstraordinær båndtvang ikke vil gjelde. Dette gjelder spesielt områdene vest i kommunen, som har noen høye fjelltopper som er omkranset av skogområder. En løs hund vil kunne bevege seg fort fra fjell til skog, og dermed bevege seg innenfor det som er definert som elg, hjort og rådyrs leveområder. Dette er derfor med på å støtte opp om argumentasjonen for å innføre båndtvang også i fjellområdene vest i kommunen.»

I ettertid anfører kommunen at den ekstraordinære båndtvangen på høyfjellet kan begrunnes ut fra hensynet til å ivareta villreinstammen på Hardangervidda. Vi siterer videre fra saksfremlegget:

«Sigdal har også villrein. I henhold til regional plan er villreinens leveområde definert ved 1000 moh. Det er et vinterbeiteområde på Fagerlifjell, som på Sigdals side av kommunegrensa ligger nord for Slokoveien opp mot Haglebu og Bergshammeren. Området øst for Flatvollen og mot Norefjell er definert som barmarksbeite og kalvingsområde. Saksbehandler har vært i dialog med sekretær i villreinnemnda for å avklare hvordan villrein påvirkes av løse hunder, og i hvilke områder villreinen oppholder seg på denne tiden av året. Det er ifølge ham lite sannsynlig at det er streifdyr sør for Slokoveien og på østsida av Flatvollen så tidlig på vinteren, selv om det kan forekomme. Flokkene vil for det meste oppholde seg noe lengre nordvest på denne tiden. Villrein er bedre rustet for vinter og snø enn resten av hjorteviltet vårt, og slik sett har de lettere for å komme seg unna eventuelle løse hunder. Dyrene kan likevel bli stresset og bruke unødvendig energi på å komme seg bort, slik at løs hund likevel kan ha en påvirkning på villreinen. En lokal kjentmann påpeker at villreinen normalt trekker øst for Flatvollen rundt påsketider, men kan komme over på Sigdalssiden allerede i midten av mars. Kommunen mener det blir feil at man ved innføring av ekstraordinær båndtvang legger opp til at man kan ha løs hund i et vinterbeiteområde for villrein, og mener i så måte at dette støtter opp om innføring av båndtvang i området mellom Slokoveien og Bergshammeren. Vi ser derimot at det er vanskelig å forsvare innføring av båndtvang på Norefjellplatået, selv om det kan være streifdyr i området. Det poengteres likevel at man i mars nærmer seg kalving og at drektige simler begynner å flytte seg over i Norefjellområdet. Vår vurdering er at det blir feil å unnta disse områdene når man først har

gått til det tiltaket å innføre ekstraordinær båndtvang av hensyn til viltet. Vi mener spesielt det blir feil å oppheve en slik båndtvang når kalvingsperioden nærmer seg.»

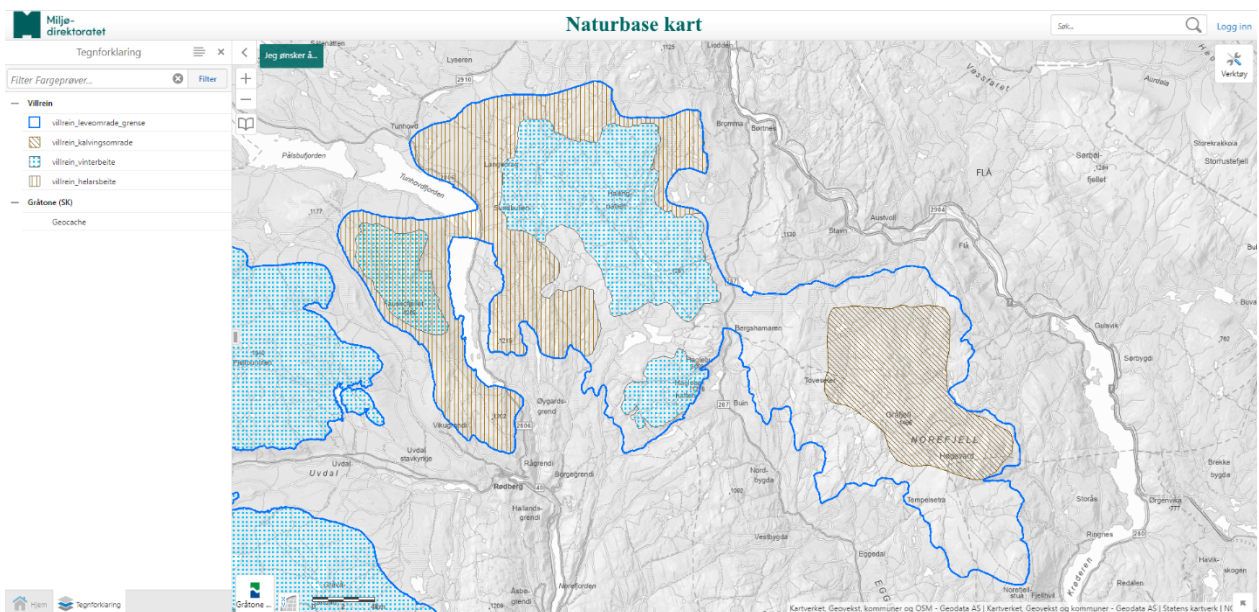
Kommunen trekker også frem hensynet til å oppnå god samordning over kommunegrensene, slik at hundeeiere i minst mulig grad skal få flere ulike båndtvangsregler å forholde seg til. Vi siterer:

«Tilsvarende forskrifter om ekstraordinær båndtvang har blitt innført i våre nabokommuner Modum, Krødsherad og Øvre Eiker. Grensene mot Modum og Øvre Eiker er i lavlandet, mens grensen til Krødsherad også inkluderer Norefjell. Det har derfor vært naturlig å ha nærmest likelydende forskrifter, med innføring av båndtvang i hele kommunen, inkludert Norefjell.

Dersom kommunen skal sette en avgrensning kan den etter administrasjonens oppfatning kun innføres rundt Norefjell, da det er her den svakeste argumentasjonen for å opprettholde båndtvangen foreligger. En avgrensning bør i så fall vises som et avgrenset område på kart som legges ved forskriften, i kombinasjon med for eksempel en høydekote på 1000 moh. Her er det likevel et argument for å opprettholde båndtvangen ved at Krødsherad har en likelydende forskrift som Sigdal, og at det er mye ferdsel på tvers av kommunegrensene her.»

En forskrift som griper inn i borgernes rettsstilling, må for å være gyldig, ha et tilstrekkelig lovgrunnlag, jf. legalitetsprinsippet i Grunnloven § 113. Det innebærer at samordning over kommunegrenser ikke i seg selv kan begrunne innføring av ekstraordinær båndtvang. Kommunen har innenfor egne grenser, et selvstendig ansvar for at virkeområde for den ekstraordinære båndtvangen oppfyller lovens krav om å være «påkrevd» for å beskytte viltet i dets normale leveområde.

Kartet nedenfor viser villreinområdet, med kalvingsområde, vinterbeite og helårsbeite. Villreinen har et kalvingsområde på Norefjell.

Svaret på spørsmålet om forskriftens virkeområde på fjellet har den nødvendige lovhjemmel, vil bero på om båndtvangen er «påkrevd» av hensyn til villreinen i kalvingsperioden frem til ordinær båndtvang inntre 1. april. Videre om villreinen er mer utsatt under ekstraordinære snøforhold enn ellers.

Kommunen vedtok forskriften uten forutgående høring og uttalerett for de som ble berørt, og ga i stedet klagerett på vedtaket under henvisning til klageretten etter forvaltningsloven for enkeltvedtak.

Klageretten etter forvaltningsloven (fvl) for «enkelvedtak» gjelder ikke for forskrifter. Fvl kapittel VII har egne saksbehandlingsregler som gjelder for forskrifter. Forvaltningsorganet har etter fvl § 37 andre ledd en plikt til å varsle interesserte om en påtenkt forskrift, og gi dem anledning til å uttale seg før forskriften blir vedtatt. Denne høringen bidrar til å demokratisere beslutningsprosessen, og sikrer en god saksutredning gjennom mottatte innspill.

Det er ikke alltid en høring lar seg gjennomføre uten vesentlige ulemper. Forvaltningsloven § 37 tredje ledd gjør derfor unntak fra høringsplikten i tre tilfeller: Når høring ikke er praktisk gjennomførlig, når høring vil vanskeliggjøre gjennomføring av forskriften eller svekke effektiviteten av den, eller når høring må anses åpenbart unødvendig. Unntaket kommer til anvendelse for forskrifter som må vedtas raskt på grunn av forholdet de skal regulere. Forskrift om å innføre ekstraordinær båndtvang pga store snømengder, er et slikt eksempel.

Når behovet for rask saksbehandling gjør det nødvendig å sløyfe høring før forskriften blir vedtatt, kan det kompenseres for dette ved å sende den vedtatte forskriften på høring med sikte på eventuelt å vurdere en rask endring av forskriften. En slik høring ville fanget opp misforholdet mellom forskriftens ordlyd som var å beskytte hjorteviltet, og hensynet til å beskytte villreinen. Videre kunne synspunkter på forskriftens varighet blitt diskutert i tråd med det som nå har kommet fram gjennom klagen.

Kommunen kan etter loven velge mellom å vedta forskrift om ekstraordinær båndtvang først når forholdene inntre, eller å fastsette forskriften på forhånd ut fra nærmere beskrevne vanskelige forhold. At det siste blir gjort, hindrer ikke at det i tillegg kan gis ekstraordinære forskrifter dersom det inntre forhold som ikke fanges opp av forskriften som er gitt.

Sigdal kommune innførte forskriften når den ekstraordinære situasjonen med store snømengder oppsto. Kommunen opplyser at det tidligere er innført ekstraordinær båndtvang i 2018 og 2006, begge begrunnet med store mengder snø.

Ut fra at det er tredje gang kommunen vedtar ekstraordinær båndtvang uten forutgående høring, og klagen som er kommet inn, bør kommunen nå vurdere å sende årets forskrift ut på høring med tanke på fremtidige ekstraordinære situasjoner. En slik høring vil gi kommunen en etterkontroll og en mulighet for revisjon av forskriften basert på erfaringer og innspill. Forskriften vil også oppnå økt legitimitet.

Etter høringsrunden vedtar kommunen bestemmelser som beskriver de situasjoner som skal betraktes som ekstraordinære, og som slår fast at når det oppstår slike forhold, vil forskriften innenfor bestemte områder automatisk tre i kraft.

Kommunen kan vedta bestemmelsene i en egen forskrift, eller la bestemmelsene inngå som en del av den generelle forskriften om hundehold som gjelder i kommunen.

Med hilsen

Helge Nordby
seksjonssjef
Landbruksavdelingen

Ellen Nitter-Hauge
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Erik Bjørkum
Andrine Wefring
Svein Carlsen